

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

23.04.2026

Kokoustiedot Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

Aika 23.04.2026 klo 17:30 - 19:18

Paikka Kaupunginhallituksen kokoushuone, Virastopiha 2 C 1. krs, 02070 Espoo

Läsnä	Valkeapää Terhi	puheenjohtaja
	Pesonen Janne	jäsen
	Metsä Kimmo	varajäsen
	Mäkäräinen Karoliina	jäsen
	Blomqvist-Kakko Minea	jäsen
	Keisteri-Sipilä Elli	jäsen
	Laine Anna	jäsen
	Halava Heli	jäsen
	Manneh Petra	jäsen
	Yawari Zabi	jäsen
	Kotti Tuukka	jäsen
	Jakobsson Charlotta	varajäsen

Muut saapuvilla
olleet

Heinaro Mervi	elinvoimajohtaja	
Merra Martti	liikuntajohtaja	
Uppa Marianne	liikuntapalvelupäällikkö	
Taskinen Tapio	liikuntapalvelupäällikkö	
Ikävalko Jarmo	liikuntapalvelupäällikkö	
Laakso Maria	liikuntapalvelupäällikkö	
Määttä Ronja	viestintäasiantuntija	
Ikäheimonen Taru	hyvinvointipäällikkö	
Lähdesmäki Aaron	nuorisovaltuuston edustaja	
Kilpijoki Kerttu-Liisa	kaupunginhallituksen edustaja	
Taavila Mirja	liikuntapäällikkö	poistui klo 18.01 § 30
Sepponen Marianne	erityissuunnittelija	saapui klo 18.01 § 30 ja poistui klo 18.26 § 31
Pirkanniemi Risto	sihteeri, juristi	

Allekirjoitukset

Terhi Valkeapää
puheenjohtaja

Risto Pirkanniemi
sihteeri

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty

Janne Pesonen
pöytäkirjantarkastaja

Zabi Yawari
pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Tämä pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa 27.04.2026

Käsitellyt asiat

Pykälä nro	Liite nro	Kokousasian otsikko	Sivu
§ 26		Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen	4
§ 27		Pöytäkirjan tarkastajien valinta	5
§ 28	1	Liikunnan ja urheilun tulosityksikön maksujen tarkistaminen	6
§ 29	2	Liikuntatoiminta - ja soveltavan liikunnan liikuntatoiminta-avustukset 2026	9
§ 30		Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn tulokset 2026	11
§ 31	3 - 6	Vastauksen antaminen oikaisuvaatimukseen, joka koskee Esbo svenska pensionärer rf:n saamaa Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen avustusta	17
§ 32		Viranhaltijoiden päätökset	21

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

4/26

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

§ 26

23.04.2026

§ 26

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Päätös

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Selostus

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta oli kutsuttu koolle puheenjohtajan allekirjoittamalla 16.4.2026 päivätyllä jäsenille toimitetulla kokouskutsulla.

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

5/26

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

§ 27

23.04.2026

§ 27

Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Janne Pesonen ja Zabi Yawari.

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

6/26

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

§ 28

23.04.2026

Asianumero 1468/02.05.00/2026

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta 23.04.2026 § 28

§ 28

Liikunnan ja urheilun tulosityksikön maksujen tarkistaminen

Valmistelijat / lisätiedot:
Uppa Marianne
Laakso Maria
Ikävalko Jarmo
Taskinen Tapio
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Liikuntajohtaja Merra Martti

Liikunta ja hyvinvointilautakunta

1

päättää 1.8.2026 voimaan astuvan Liikunnan ja urheilun tulosityksikön hinnaston muutoksista:

- Ystäväetuus muuttuu osittain maksulliseksi, mutta ulottuu kaikkiin asiakasryhmiin. Jatkossa +68 Sporttirannekkeen uinti- ja kuntosaliyöstävä maksaa 50 % itselle kuuluvasta kertalipusta. Erityisliikkujan rannekkeen ja erityisliikkujan uimarannekkeen haltija saa ottaa ystävän mukaan maksutta, myös kuntosalille. Saaristoystävä poistuu.
- Tenniskenttämaksuja korotetaan: Uusi hinta 8,81 €/h
- Veneiden talvisäilytyksen ja traileripaikkojen hinnat nousevat + 10 %
- Myytävien tuotteiden hintaa korotetaan: uima-asu, uusi hinta 12,35 € ja hur-kortti, uusi hinta 8,37 €
- Uimahallien ratamaksu €/tunti, lisätty hintaryhmä 2 (hintaa 8 €) ja hintaryhmä 3 (30 €)
- Hinnastossa näkyvät hinnat ilman alv. Hintoihin lisätään kulloinkin voimassa oleva alv.
- Tekstitarkennukset

2

perustaa uudet tuotteet, jotka lisätään uuteen hinnastoon (hinnat ilman alv.)

- Talviuintiranneke pukutiloihin, hinta 26,43 € (arvonlisäveron kanssa 30 €). Rannekkeen lunastus 7,97 €/kpl (jos uimahallirannekettä ei vielä ole).
- Urheiluseuran harjoitusvuoroissa käymiseen oikeuttava aikuisten uimaharjoitusranneke, hinta 73,13 €/vuosi.
- Puistojumpan tilamaksu €/h. Hintaryhmä 1: 4,58 €, hintaryhmä 2: 9,16 €, hintaryhmä 3: 22,82 €
- Heittoalueen tilamaksu €/h. Hintaryhmä 1: 4,58 €, hintaryhmä 2: 9,16 €, hintaryhmä 3: 22,82 €
- Uimahallien opetusaltaan käyttömaksu €/tunti, hintaryhmä 1/2/3: 2,73 €/ 8 € / 30 €, puoli allasta €/h, hintaryhmä 1/2/3: 1,36 € / 4 € / 15 €

Uusi hinnasto on liitteenä.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta päättää liikunnan ja urheilun tulosityksikön palveluiden sekä tilojen käytön hinnoittelusta ja maksuperusteista. Viimeksi Liikunta- ja hyvinvointilautakunta on hyväksynyt Liikunnan ja urheilun tulosityksikön hinnaston kokouksessaan 22.01.2026 § 7.

Liikunnan ja urheilun tulosityksikölle on asetettu maksutulotavoitteen lisäys vuosille 2026- 2027, joka on vuonna 2026 yhteensä 175 000 euroa. Jotta tulosityksikkö pääsee tavoitteeseen, niin pitää uusien hintojen astua voimaan 1.8.2026 alkaen.

Maksujen korotuksia on käsitelty yhdessä Liikunta- ja hyvinvointilautakunnan kanssa seminaarissa 5.3.2026 sekä lautakunnan kokouksessa 12.3.2026.

1.8.2026 alkaen ystäväetus muuttuu osittain maksulliseksi. Kun maksuton tuote muuttuu maksulliseksi niin tuotteesta ei jatkossa tarvitse maksaa omaveroa.

Arvio hinnastossa olevista maksujen korotuksista ja uusien tuotteiden perustamisesta sekä niiden vaikutuksista vuonna 2026:

Ystäväetus osittain maksulliseksi	40 000 euroa
Omaveron alentuminen	20 000 euroa
Talviuintiranneke pukutiloihin	30 000 euroa
Tenniskenttämaksujen korotus	30 000 euroa

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

8/26

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

§ 28

23.04.2026

Veneiden talvisäilytyksen korotus	30 000 euroa
Muut tuotot *	25 000 euroa
Yhteensä	175 000 euroa

*puistojumppa, heittoalue, korkeimman sarjatasoisen tilavuokrat, opetusallas, aikuisten uimaharjoitusranneke

Uudistamme hinnastoa niin, että hinnaston hinnat ovat arvonlisäverottomia. Arvonlisävero lasketaan mainittujen hintojen päälle lain edellyttämällä tavalla. Asiakkaille hinta esitetään arvonlisäverollisena.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Liikunnan ja urheilun tulosityksikön hinnasto 1.8.2026

Oheismateriaali

- Liikunta ja urheilu maksut 1.1.2026 alkaen (hyväksytty 22.1.2026)

Tiedoksi

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

9/26

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

§ 29

23.04.2026

Asianumero 4214/02.05.02/2025

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta 23.04.2026 § 29

§ 29

Liikuntatoiminta - ja soveltavan liikunnan liikuntatoiminta-avustukset 2026

Valmistelijat / lisätiedot:
Laakso Maria
Taavila Mirja
Saari Teija
Franck Christina
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Liikuntajohtaja Merra Martti

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta päättää myöntää liitteiden mukaisesti liikuntatoiminta-avustukset 2026. Liikuntatoiminta-avustusta yhteensä 1 429 974 euroa ja soveltavan liikunnan liikuntatoiminta-avustusta yhteensä 140 026 euroa. Liikuntatoiminta-avustukseen sisältyy avustuksella vaikuttavuutta-avustus 125 000 euroa. Lisäksi lautakunta päättää hylätä liitteessä mainitun hakemuksen, joka ei täyttänyt avustusten jakoperusteita.

Käsittely

Päätös

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta päättää vuosittain espooalaisten järjestöjen liikuntatoiminta-avustukset liikuntatoimintaan Liikunta- ja hyvinvointilautakunnan hyväksymien liikuntapalveluiden avustusten jakoperusteiden mukaisesti 25.09.2025 § 6.

Avustukset on kuulutettu haettavaksi 06.03.2026 mennessä. Avustusta myönnetään toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen sekä toimintasuunnitelman ja talousarvion perusteella kuluvan toimintakauden liikuntatoimintaa varten.

Liikuntatoiminta-avustuksen valmistelussa on ensisijaisesti painotettu nuorten alle 20-vuotiaiden säännöllisessä harrastustoiminnassa olevien määrää, harjoitustoiminnankuluja sekä alle 20-vuotiaiden matalan kynnyksen harrastuskerhojen järjestämisestä yhteistyössä liikunnan ja urheilun kanssa. Avustus voi olla enintään 1/3 seuran liikuntatoimintaan käyttämistä menoista. Avustuksen myöntäminen edellyttää, että seurassa/yhdistyksessä on vähintään 20 alle 20-vuotiaista säännöllisessä harjoitustoiminnassa olevaa. Suurin ehdotettu avustus on 148 277 euroa ja pienin ehdotettu avustus on 456 euroa.

Avustuksella vaikuttavuutta-tuki perustuu seuran vetämien yhdessä sovittujen maksuttomien ryhmien määrään. Vuoden 2026 tuessa huomioidaan vuoden 2025 aikana toimineiden kriteerit täyttävien maksuttomien ryhmien määrä. Painopiste muuttui syksyn osalta 12–20-vuotiaiden harrasteryhmien määrään. Kevään osalta huomioidaan 7–20-vuotiaiden ryhmät ja syksyn osalta 12–20-vuotiaiden ryhmät. Mikäli ryhmät ovat toimineet vähintään kolme kuukautta ja niihin on osallistunut vähintään viisi osallistujaa, maksetaan koko vuoden ajan toimineesta ryhmästä 5000 euroa ja yhden kauden toimineesta ryhmästä 2500 euroa. Poikkeuksen muodostavat soveltavan liikunnan ryhmät, joiden osalta huomioidaan koko vuoden osalta 7–20-vuotiaiden toteutettu toiminta. Soveltavan liikunnan toimintaryhmien osalta voidaan hyväksyä tarvittaessa lyhyemmätkin säännöllisen toiminnan jaksot. Avustuksella vaikuttavuutta suurin ehdotettu avustus on 20 000 euroa ja pienin ehdotettu avustus on 2500 euroa.

Soveltavan liikunnan liikuntatoiminta-avustuksen valmistelussa on otettu huomioon säännöllisessä harrastustoiminnassa olevien määrä sekä liikunnallisen harrastustoiminnan kokonaiskulut. Suurin ehdotettu avustus on 22 759 euroa ja pienin ehdotettu avustus on 600 euroa.

Päätöshistoria

Liitteet

2 Liikuntatoiminta-avustuksen 2026 liite

Oheismateriaali

Tiedoksi

Hakijat

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

11/26

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

§ 30

23.04.2026

Asianumero 1395/15.00.00/2026

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta 23.04.2026 § 30

§ 30

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn tulokset 2026

Valmistelijat / lisätiedot:
Sepponen Marianne
Ikäheimonen Taru
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Liikuntajohtaja Merra Martti

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta merkitsee Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn tulokset 2026 tiedoksi.

Käsittely

Päätös

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Tiivistelmä:

Espoon osallisuus- ja hyvinvointikysely 2026 kartoitti espoolaisten kokemuksia osallisuudesta, hyvinvoinnista ja arjen merkityksellisyydestä. Kyselyyn vastasi 1042 henkilöä, ja vastaukset on painotettu vastaamaan kaupungin väestöjakaumaa. Tulokset osoittavat yleisesti myönteistä osallisuuden kokemusta, mutta erityisiä haasteita on tietyissä vähemmistöryhmissä ja ikäryhmissä.

- Osallisuus vahvana hyvinvoinnin tekijänä: Osallisuus rakentuu merkityksellisyyden ja kuulluksi tulemisen kokemuksista sekä vaikutusmahdollisuuksista, ja sillä on keskeinen rooli syrjäytymisen ehkäisyssä. Heikko osallisuuden kokemus viittaa syrjäytymisvaarassa olemiseen.
- Korkea osallisuuden kokemus Espoossa: Espoon asukkaiden osallisuuden kokemus on pääkaupunkiseudulla korkea, erityisesti 15–

19- ja 60–69-vuotiailla. Sukupuolten väliset erot ovat pieniä, mutta joillakin kieliryhmillä ja vähemmistöillä osallisuus on alhaisempaa.

- Haasteita vähemmistöryhmillä: Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt sekä vammaiset kokevat merkittävästi heikompaa osallisuutta ja hyvinvointia, ja heihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Erittäin heikkoa osallisuutta kokee 8,3 % vastaajista, ja vähemmistöjen osuus tässä ryhmässä on suuri.
- Hyvinvointi ja luottamus kaupungin toimintaan: Suurin osa espoolaisista kokee elämänsä olevan menossa parempaan suuntaan ja suhtautuu toiveikkaasti tulevaisuuteen. Vuorovaikutus kaupungin henkilöstön kanssa koetaan pääosin myönteisenä, mutta osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin ollaan tyytyväisiä vain osittain.

Asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä muun muassa perustuslain (731/1999) 2 § ja kuntalain (410/2015) 5 § mukaan. Espoo-tarinassa espoolaisten osallisuus nousee tärkeäksi näkökulmaksi yhteisöllisyyden edistämässä. Osallisuus- ja hyvinvointikysely toimii myös valtuustokausittaisen tavoitteen “6.2 Kumppanuudet kantavat” mittarina. Osallisuus- ja hyvinvointikysely toteutetaan vuosittain.

Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn toteuttaminen

Espoon osallisuus- ja hyvinvointikysely 2026 toteutettiin espoolaisille asukkaille suunnattuna kyselytutkimuksena. Kyselyllä kartoitettiin asukkaiden kokemuksia osallisuudesta, koetusta hyvinvoinnista ja arjen merkityksellisyydestä, mielialasta ja tunnekokemuksista, sekä luottamuksesta, tyytyväisyydestä ja kokemuksista kaupunkiin liittyen

Kyselylomake lähetettiin kirjepostina, ja kyselyyn oli mahdollisuus vastata sekä paperilomakkeella että kirjeessä ilmoitetun QR-koodin kautta. Kyselyitä lähetettiin 5 000 ja vastauksia saatiin 1042.

Kysely lähetettiin Espoon kymmenellä puhutuimmalla kielellä. Vieraskielisiä oli 32 % vastaajista. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä sekä vammaisia pyrittiin tavoittamaan vielä erikseen järjestöjen kautta. Vastaukset on painotettu vastaamaan Espoon väestöjakaumaa iän, sukupuolen, kotimaan- ja vieraskielisyyden sekä alueen mukaan.

Osallisuuden kokemuksen merkitys

Osallisuus on keskeinen hyvinvoinnin tekijä. Osallisuus rakentuu merkityksellisyyden ja kuulluksi tulemisen kokemuksista, siitä että kuuluu itselleen merkityksellisiin yhteisöihin ja että voi vaikuttaa itselleen

merkityksellisiin asioihin. Lisäksi siihen vaikuttavat aineelliset ja aineettomat resurssit, kuten luottamus, turva ja toimeentulo. Osallisuuden kokemuksella on keskeinen rooli eriarvoistumisen mekanismeissa. Heikko osallisuuden kokemus viittaa siihen, että henkilö on syrjäytymisvaarassa tai kokee itsensä syrjäytetyksi.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on laskenut, että yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle yli miljoonaa euroa. Syrjäytymistä ehkäisevän toiminnan taloudelliset vaikutukset ovat merkittävät. Esimerkiksi jos nuori syrjäytyy täysin yhteiskunnasta, kustannukset ovat aina suuremmat, kuin ehkäisevään toimintaan sijoitetut panokset. Mitä varhaisemmassa vaiheessa riskitekijät voidaan tunnistaa ja niitä vähentää, sitä suuremmat ovat ehkäisytoimenpiteistä saadut hyödyt. (Valtiontalouden tarkastusvirasto, 2007). Sisäministeriön mukaan osallisuuden ja yhteiskuntaa kohtaan koetun luottamuksen vahvistaminen ovat tärkeä osa turvallisuustyötä ja rikollisuuden torjuntaa. Kestävä yhteiskunnallinen turvallisuus rakentuu mm. hyvien väestösuhteiden varaan. (kehittämispäällikkö Tarja Mankkinen, eduskunta 8.4.2026). Näitä edistetään osallisuustyötä vahvistamalla.

Osallisuusindikaattorin (THL) tulosten on osoitettu olevan yhteydessä koettuun yksinäisyyteen, taloudellisiin vaikeuksiin, köyhyyteen, koulutusasteeseen ja työmarkkina-asemaan. Sisäministeriön mukaan syrjäytyminen on myös yksi suurimmista sisäisistä turvallisuusriskeistä. Tutkimukset osoittavat myös, että osalliseksi itsensä kokeva ihminen tekee hyvinvointiaan palvelevia valintoja, koska hänen tulevaisuushorisonttinsa pitenee. Osaton ihminen näkee edessään vain riskejä ja kielteisiä asioita.

Osallisuusindikaattorin tulokset antavat kokonaisuutena myönteisen kuvan espoolaisten arjen osallisuuden kokemuksista

Osallisuusindikaattorin tulokset antavat kokonaisuutena myönteisen kuvan espoolaisten arjen kokemuksista (Kuvio 3.1). Espoolaisten osallisuuden kokemus (77,3) on pääkaupunkiseudun toiseksi korkein Kauniaisten jälkeen. Osallisuuden tunne on hieman parantunut vuodesta 2021. Useimpien väittämien keskiarvot sijoittuvat välille 3,8–4,3 asteikolla 1–5, mikä kertoo vahvasta koetusta osallisuudesta. Kokemukset kaupungista ovat sukupuolen ja iän mukaan melko tasaisia.

Espoon osallisuus- ja hyvinvointikyselyn 2026 perusteella (asteikko 0–100) korkein keskiarvo löytyy 15–19-vuotiailta (81,3), mikä kertoo erityisen vahvasta osallisuuden kokemuksesta nuorimmassa ikäryhmässä. Myös 60–69-vuotiaat arvioivat osallisuutensa erittäin korkealle tasolle (79,1). Sen sijaan 20–29-vuotiaiden keskiarvo (73,4) on tarkastelluista ryhmistä matalin. Myös 30–39-vuotiaat (74,2) ja yli 70-vuotiaat (74,4) jäävät alle keskiarvon (75,9).

Kokonaisuutena tarkastellen ikäryhmien erot eivät ole suuria, mutta ne auttavat tunnistamaan elämänvaiheita, joissa osallisuuden kokemusta voidaan erityisesti vahvistaa. Sukupuolten väliset erot ovat pieniä. Osassa kieliryhmistä osallisuuden kokemuksen keskiarvot jäävät hieman koko aineiston keskiarvon alle, kuten kiinankielisillä (72,2), englanninkielisillä (72,6) ja venäjänkielisillä (74,3).

Vähemmistöjen osallisuus ja koettu hyvinvointi on alhaisempaa kuin enemmistöön kuuluvilla

Vähemmistöjen osallisuus on alhaisempaa kuin ei-vähemmistöön kuuluvien. Erityisen huolestuttavaa tuloksissa on se, että erityisesti sukupuolivähemmistöt (56,6) ja vammaiset (59,1) kokevat merkittävästi alhaisempaa osallisuutta ja hyvinvointia. Tämä on väestöryhmä, jonka osallisuuteen ja hyvinvointiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Ensisijaisesti on kuunneltava ihmistä hänen tilanteestaan, tavoitteistaan, toiveistaan ja tarpeistaan ja etsittävä ratkaisuja niiden perusteella. Erittäin heikon osallisuuden kokemuksen rajaksi on määritelty 50 pistettä.

Erittäin heikko osallisuus tarkoittaa voimakasta kokemusta ulkopuolisuudesta, merkityksettömyydestä ja vaikutusmahdollisuuksien puutteesta omassa elämässä. Tällöin henkilö on syrjäytymisvaarassa tai jo syrjäytynyt. Erittäin heikkoa osallisuutta koki 8,3 % vastaajista. Vähemmistöjen edustajista erittäin heikkoa osallisuutta koki lähes kaksinkertainen määrä (15,7 %). Erittäin heikkoa osallisuutta kokeneista ihmisistä vähemmistöjen edustajia oli 58,1 %. Sukupuolivähemmistöjen edustajista 40 % koki erittäin heikkoa osallisuutta, vammaisista joka kolmas (33,3 %) ja seksuaalivähemmistöjen edustajista joka viides (19,7 %). Alueista erittäin heikkoa osallisuutta koettiin eniten Leppävaarassa.

Erittäin heikkoa osallisuutta esiintyi vieraskielisten keskuudessa lähes kaksi kertaa enemmän (11,9 %, n=335) kuin kotimaankielisten (6,5 %, n=707). Vieraskieliset kokivat useammin pelkoa, vihaa, ahdistusta, masentuneisuutta ja että muut eivät hyväksy heidänlaisiaan ihmisiä, sekä vähemmän luottamusta muita ihmisiä kohtaan.

Kaikissa koetun hyvinvoinnin kysymyksissä vähemmistöjen hyvinvointi oli heikompaa kuin ei-vähemmistöjen. Väittämässä ”Koen, että muut eivät hyväksy minunlaisiani ihmisiä” (1 En lainkaan – 5 Hyvin paljon), ero oli kaikkein merkittävin; vähemmistöt kokivat näin huomattavasti useammin (2,8) kuin kaikki vastaajat (1,8). Sukupuolivähemmistöjen luku on hälyttävä (4,2). Myös koetun hyvinvoinnin osalta kaikkein heikoin tilanne oli sukupuolivähemmistöillä ja vammaisilla, sekä seksuaalivähemmistöillä.

Kaiken kaikkiaan hyvinvoinnin osalta asiat ovat valtaosalla espoolaisista hyvin. Naisten ja miesten välillä ei ollut merkittäviä eroja. Lähes kaikissa kysymyksissä niiden osuus, joilla asiat ovat huonosti, on noin 9–15% paikkeilla. Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen työtä kannattaa

erityisesti kohdistaa tähän pienempään ryhmään, jolle vaikuttaa kasautuneen useita heikentyneitä hyvinvointia ja osallisuutta ilmentäviä haasteita. Pahimmillaan tämä johtaa mm. syrjäytymiseen ja osattomuuteen. 91 % koki, että heidän elämässään on läheisiä ja hyviä ihmissuhteita. 18 % koki, että muut eivät hyväksy heidän kaltaisiaan ihmisiä.

54 % kokee elämänsä olevan menossa parempaan suuntaan. 34 % arvioi tilanteen neutraaliksi ja 12 % kokee elämänsä suuntautuvan huonompaan suuntaan. 66 % suhtautuu elämäänsä toiveikkaasti.

Kohtaamiset Espoon henkilöstön kanssa jättää pääosin myönteisen tunteet

Vuorovaikutus kohtaamisissa Espoon henkilöstön kanssa on jättänyt pääosin myönteisen tunteen. 66 %:lle espoolaisista on kohtaamisen jälkeen jäänyt hyvä tai erittäin hyvä tunne ja vain 4 %:lle kielteinen tunne. 30 % kokee kohtaamiset neutraalina, ei osaa sanoa tai ei ole kohdannut työntekijöitä.

Huomionarvoista on, että alle puolet espoolaisista (43 %) on tyytyväisiä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin Espoossa. 15 % espoolaisista on tyytymättömiä ja 24 % suhtautuu neutraalisti osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Viidesosa ei osaa ottaa kantaa, mikä voi viitata siihen, että osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet eivät ole kaikille tuttuja tai selkeitä, tai että aihe ei herätä kaikissa vastaajissa kiinnostusta. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisessä on siis parannettavaa ja se on tärkeää demokratian elinvoimaisuuden, esim. äänestysaktiivisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden kannalta.

62 % on samaa mieltä siitä, että kaupunki toimii kaupunkilaisten parhaaksi. 13 % on eri mieltä. Sukupuolivähemmistöillä oli näissä teemoissa merkittävästi muita alhaisemmat lukemat.

Osallisuuden kokemus syntyy paikallisesti

Erot suuralueiden välillä eivät ole suuria, mutta ne viittaavat siihen, että osallisuuden kokemus rakentuu osin paikallisesti ja voi heijastaa alueellisia eroja esimerkiksi yhteisöllisyydessä, palvelurakenteessa tai asukasrakenteessa. Leppävaarassa osallisuuden kokemus oli matalin (73,1) ja Espoonlahdessa korkein (78,2). Kokonaisuutena tarkastellen osallisuuden taso on kuitenkin kaikilla alueilla varsin lähellä kaupungin keskiarvoa, mikä kertoo suhteellisen tasaisesta tilanteesta Espoon eri osissa.

Päätöshistoria

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

16/26

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

§ 30

23.04.2026

Liitteet

Oheismateriaali

- osallisuus- ja hyvinvointikysely 2026 tulokset liikunta- ja hyvinvointilautakunta

Tiedoksi

Espoon kaupunki

Pöytäkirja

17/26

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta

§ 31

23.04.2026

Asianumero 4547/02.05.02/2025

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta 23.04.2026 § 31

§ 31

Vastauksen antaminen oikaisuvaatimukseen, joka koskee Esbo svenska pensionärer rf:n saamaa Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen avustusta

Valmistelijat / lisätiedot:
Ikäheimonen Taru
Tiilikkala Maria
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Liikuntajohtaja Merra Martti

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta hylkää oikaisuvaatimuksen, joka on tehty liikunta- ja hyvinvointilautakunnan 12.3.2026 § 23 tekemästä päätöksestä myöntää hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen järjestöavustuksia. Lautakunnan päätös on syntynyt oikeassa järjestyksessä, päätöksentekijä ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole lainvastainen.

Käsittely

Jakobsson teki seuraavan muutosehdotuksen:

ESP:llä yli 119 tapahtumaa vuodessa. Alueelliset seniorikerhot (pensionärsklubbar) muodistavat yhdytyksen Esbo svenska pensionärer rf (ESP). Nämä rekisteröimättömät seniorikerhot järjestävät omia ohjelmia yli 119 kertaa vuodessa. Kokouksissa on yleensä esitelmää. Lisäksi on tarjolla IT-tukea, erilaista liikuntaa, retkiä, kulttuuri ja muuta. ESP järjestää ohjelmaa myös koko jäsenistölle varten, kuten terveysseminaareja, yhteislaulua Glimsilla, retki kesäteatteriin, tietovisoja ja joulukirkko. Tämä tieto alueellisista seniorijärjestöissä on vuoden 2026 hakemuksessa kohdassa 5. Lisäksi on laajaa tietoa Vuosikertomuksessa (Verksamhetsberättelse 2024). Myös Verksamhetsberättelse 2025 on Espoon kaupungilla. Tämä on jätetty kuten aina kirjaamoon. Pensionärsklubbar toimivat näillä alueilla: Tapiola, Olari, Haukilahti-Matinkylä, Espoonlahti. Espoon keskusta, Laaksolahti ja Leppävaara. (Osittain myös Kauklahdessa). Ehdotan tämän takia että ESP'n avustussummaa korotetaan 2000 eurolla.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi Jakobssonin tekemän muutosehdotuksen raukeavan kannattamattomana.

Päätös

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Elinvoiman tulosalueen hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen tiimi avasi haettavaksi hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen järjestöavustukset vuodelle 2026 12.1.2026. Hakemukset tuli jättää 30.1.2023 klo 15:45 mennessä. Määräaikaan mennessä saapuneet hakemukset arvioitiin liikunta- ja hyvinvointilautakunnan 27.11.2025 § 22 päättämien avustusperiaatteiden mukaisesti. Arvioinnin perusteella tehtiin avustusehdotus annetun määrärahan puitteissa.

Avustusperiaatteissa säädetään avustuspäätöksen valmistelusta seuraavasti. Hakemukset pisteytetään ja pisteytys ohjaa suuntaa antavasti avustuspäätöksen valmistelua. Kohdennamme avustusta määrärahan puitteissa periaatteiden mukaisesti eri väestö- ja ikäryhmille sekä Espoon alueille asukkaita kuunnellen. Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden avustusten jakopäätöstä tehtäessä otetaan huomioon myös seuraavia asioita:

1. Hakijan toiminnan laajuus, tarkoitus ja laatu: aktiivijäsenten määrä, eri osallistujien määrä. Toiminnan tarkoitus on tärkeämpää kuin jäsenmäärän suuruus.
2. Hakijan taloudellinen asema: hakijan varallisuus, hakijan oma varainhankinta (nähdään positiivisena). Mahdollinen aikaisempi avustus tulee olla suurimmaksi osaksi käytetty.
3. Hakijan muualta saamat avustukset ja niiden käyttö.
4. Hakijan toiminnan merkitys espoolaisen hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen työssä huomioon ottaen hyvinvointiavustuksen yleiset periaatteet.
5. Hakijan toiminnan esteettömyys ja digisaavutettavuus.

Päätöksestä tiedotetaan hakijalle kirjallisesti ja hänellä on oikeus muutoksenhakuun.

Liikunta – ja hyvinvointilautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen yksimielisesti 12.3.2026.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Esbo svenska pensionärer rf hakee oikaisua liikunta- ja hyvinvointilautakunnan päätökseen. Yhdistys pyytää korottamaan avustussummaa edellisten vuosien tasolle n. 4000–5000 euroon. Perusteluna Yhdistys katsoo myönnetyn avustuksen olevan liian pieni, koska se on espoolainen ja järjestää monipuolista toimintaa ruotsinkielisille eläkeläisille.

Yhdistys katsoo myönnetyn avustuksen olevan liian pieni, koska se on espoolainen ja järjestää monipuolista toimintaa ruotsinkielisille eläkeläisille. Oikaisuvaatimuksessa mainitaan, että avustussumma käytetään kolmeen aktiviteettiin: kahteen tapahtumaan ja yhteen Raaseporiin suuntautuvaan retkeen. Lisäksi vaatimuksessa kerrotaan, että yhdistys maksaa vuokraa Olars pensionärsklubb ja Dalsvik seniorerin tiloista yhteensä 1200 €. Dalsvik seniorer kokoontuu Laaksolahden monitoimitalossa, jossa vuokra on 700 €/ vuosi ja tämä maksetaan Espoon kaupungille.

Vastaus oikaisuvaatimukseen

Liikunta- ja hyvinvointilautakunnan hyväksymien avustusperiaatteiden mukaan avustuspäätöstä tehtäessä arvioidaan sen toiminnan laajuus, tarkoitus ja laatu, joka avustushakemuksessa on kuvattu. Lisäksi arvioidaan Hakijan toiminnan merkitys espoolaisen hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen työssä huomioon ottaen hyvinvointiavustuksen yleiset periaatteet.

Kyseisessä hakemuksessa on kuvattu hakemuksen käyttötarkoitukseksi kolme kohdetta:

- Kaksi tapahtumaa, joista ensimmäinen on kerrottu järjestettäväksi helmikuussa 2026 ja toinen kesäkuussa 2026. Tapahtumat ovat toimintaa, jota voidaan periaatteiden mukaisesti avustaa.
- Yksi retki Raaseporiin. Avustusperiaatteiden mukaisesti avustettavan toiminnan on tapahduttava Espoossa. Näin ollen toiselle paikkakunnalle suuntautuvaan retkeä ei voida avustaa.

Näin ollen avustusta on voitu myöntää vain osaan haetusta toiminnasta.

Avustussummaa määriteltäessä on arvioitu periaatteiden mukaan toiminnan laajuutta ja merkittävyyttä asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden kannalta. Kaksi yksittäistä tapahtumaa ei ole laajuudeltaan erityisen merkittävää (vertaa esim. usean kuukauden kestävä kerhotoiminta tai tapahtumien sarja).

Hakemuksessa ei ole mainittu toimintaa, jota järjestettäisiin Olars pensionärsklubb ja Dalsvik seniorerin tiloissa. Avustusta ei voida myöntää sellaisiin kuluihin, joista ei ole hakemuksessa kerrottu. Avustusperiaatteissa on mainittu myös, että ”Toiminnan tarkoitus

on tärkeämpää kuin jäsenmäärän suuruus.”

Ehdotettu avustussumma perustuu aina kyseisen avustushakemuksen ja siinä kuvatun toiminnan arviointiin, eivätkä eri avustushakemukset ole suoraan verrannollisia toisiinsa esim. haetun avustussumman, suuntaan antavien pisteiden tai järjestön jäsenmäärän mukaisesti, eikä edellisinä vuosina myönnetty avustussumma suoraan määritä seuraavan vuoden summia.

Elinvoiman tulosalueen hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen tiimi on käsitellyt saapuneen hakemuksen avustusten jakoperusteiden mukaisesti ja hakemuksessa olleiden tietojen perusteella eikä ole tehnyt käsittelyssä virhettä. Näin ollen oikaisuvaatimus tulee hylätä.

Päätöshistoria

Liitteet

- 3 Ltk-päätöksen mukainen_Espoon kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden järjestöavustuksen periaatteet 2026
- 4 Liite1_päätösehdotus
- 5 uutinenavustushausta
- 6 Oikaisuvaatimus Hyteo avustus Esbo svenska pensionärer rf

Oheismateriaali

Tiedoksi

Oikaisuvaatimuksen tekijä

§ 32

Viranhaltijoiden päätökset**Päätösehdotus**

Liikuntajohtaja Martti Merra

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta ei käytä kuntalain 92 §:n mukaista otto-oikeuttaan seuraaviin päätöksiin:

Liikuntajohtajan päätöspöytäkirja (Yleiset asiat) 9.4.2026 / § 8
Päätös maksuttoman saaristoliikenteen toteuttamisesta Rantaraittipäivänä 6.6.2026 sekä Espoon saaristopäivänä 9.6.2026

Liikuntapalvelupäällikön, kehittäminen päätöspöytäkirja (Yleiset asiat) 10.4.2026 / § 4
Yhteistyö SM-uinnit 2026-kilpailuiden järjestämisestä Espoossa 25.-28.6.2026

Liikuntajohtajan päätöspöytäkirja (Yleiset asiat) 14.4.2026 / § 9
Päätös kaupungin takavarikoitujen veneiden, venetrailerien sekä käytöstä poistettujen työkoneiden myynnistä 2026

Liikuntapalvelupäällikön, ulkoilu päätöspöytäkirja (Yleiset asiat) 14.4.2026 / § 2
Päätös rajatun alueen käyttöoikeussopimuksista Suomenojan venesatama-alueella vuodelle 2026

Liikuntapalvelupäällikön, tilat päätöspöytäkirja (Yleiset asiat) 15.4.2026 / § 4
Päätös Otaniemen urheilupuiston valvontasopimuksesta Espoon Tapiot ry:n kanssa kesäkaudeksi 2026

Liikuntajohtajan päätöspöytäkirja (Yleiset asiat) 20.4.2026 / § 10
Liikunnan ja urheilun ennakkomaksu tilojen ostoista Esport Arena Oy:lle ajalta 1.10.-31.12.2026

Liikuntapalvelupäällikön, kehittäminen päätöspöytäkirja (Yleiset asiat) 23.4.2026 / § 5
Yhteistyö Lumonite YÖ-Rogaining-tapahtuman järjestämisestä Espoossa 24.-25.4.26

Päätös

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 26, § 27, § 30, § 32

Muutoksenhakukielto

Edellä mainitusta päätöksestä, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain (410/2015) 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 28, § 29

Oikaisuvaatimusohje

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
- kunnan jäsen
- kuntien yhteisen toimielimen päätöksestä sopimukseen osallinen kunta ja sen jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimusaika viranhaltijalain 37 §:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kuitenkin kulua vasta 40 §:n 1 momentissa säädetyn irtisanomisajan päättymisestä. Sama koskee valitusaikaa silloin, kun 37 §:ssä tarkoitetun irtisanomista koskevan päätöksen on tehnyt valtuusto tai kuntalain 58 §:n 1 momentissa tarkoitettu kuntayhtymän toimielin.

Oikaisuvaatimus on toimitettava kunnan kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Espoon kaupungin viranhaltijoiden päätökset ovat nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa [Viranhaltijat | Dynasty tietopalvelu : Espoon kaupunki \(https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=official_handlers&id\)](https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=official_handlers&id) Verkkopalvelussa on myös päätöksen julkaisupäivä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on liikunta- ja hyvinvointilautakunta.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Käyntiosoite: Siltakatu 11, Kauppakeskus Entresse, kolmas kerros
Virka-aika: ma-pe 10.00 - 15.45
Postiosoite: Espoon kirjaamo, PL 1
02070 ESPOON KAUPUNKI
Sähköposti: kirjaamo@espoo.fi
Telekopio: +358-(0)9-816 22495
Vaihde: +358-(0)9-81621

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimuspäätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 31

Valitusosoitus

Tähän päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella.

Valitusoikeus

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksella vain se, joka on tehnyt alkuperäistä päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen.

Mikäli alkuperäinen päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa tähän päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksella myös:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
- kunnan jäsen.

Valitusaika

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteet

Kunnallisvalituksen saa tehdä sillä perusteella, että

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä,
- päätöksen tehnyt viranomais on ylittänyt toimivaltansa tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Valitusviranomainen

Kunnallisvalitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: Asiakaspalvelu/kirjaamo 029 56 42069

Faksi: 029 56 42079

Sähköposti: helsinki.hao(at)oikeus.fi (Huom. korvaa sähköpostiosoite at @-merkillä)

Puhelinvaihte: 029 56 42000

Virasto-aika: ma - pe klo 8.00 - 16.15

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa on ilmoitettava:

- 1) päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös);
- 2) miltä kohdista päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset);
- 3) vaatimusten perustelut;
- 4) mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä:

- 1) valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- 2) selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta;
- 3) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään. Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#)